

Skatturin skal lækkast hjá lág- og miðalløntum

Kristina Háfoss

Løgtingskvinna og valevni fyri Tjóðveldin

Lønarskatturin er ov høgur, serliga hjá lág- og miðalløntum. Hesin skal tí lækkast, og tað fara vit at gera, koma vit í stjórn eftir valið. Seinastu 4 árin hava verandi samgonguflokkar bert givið tí partinum av føroyingum, ið hava hægri inntøkurnar ein lætta. Samgongan hevur sagt, at ráð ikki hevur verið til, at lata tí partinum av føroyingum, ið hava lægri inntøkurnar, ein lætta – hóast ráð varð at lata hinum partinum samanlagt 330 mió. kr. í skattalætta. Hetta hevur økt munin millum tað, ið láglønt hava eftir at liva fyri, og tað, ið hálønt hava eftir at liva fyri, munandi - og hevur harvið eisini økt ójavnan í samfelagnum. Hetta er sjálvandi ein grundleggjandi skeiv kós. Lág- og miðallønt áttu sjálvandi eisini fingið lut í skattalættanum. Sí mynd.

Láglønt higartil bert fingið pensjónsskattarokning

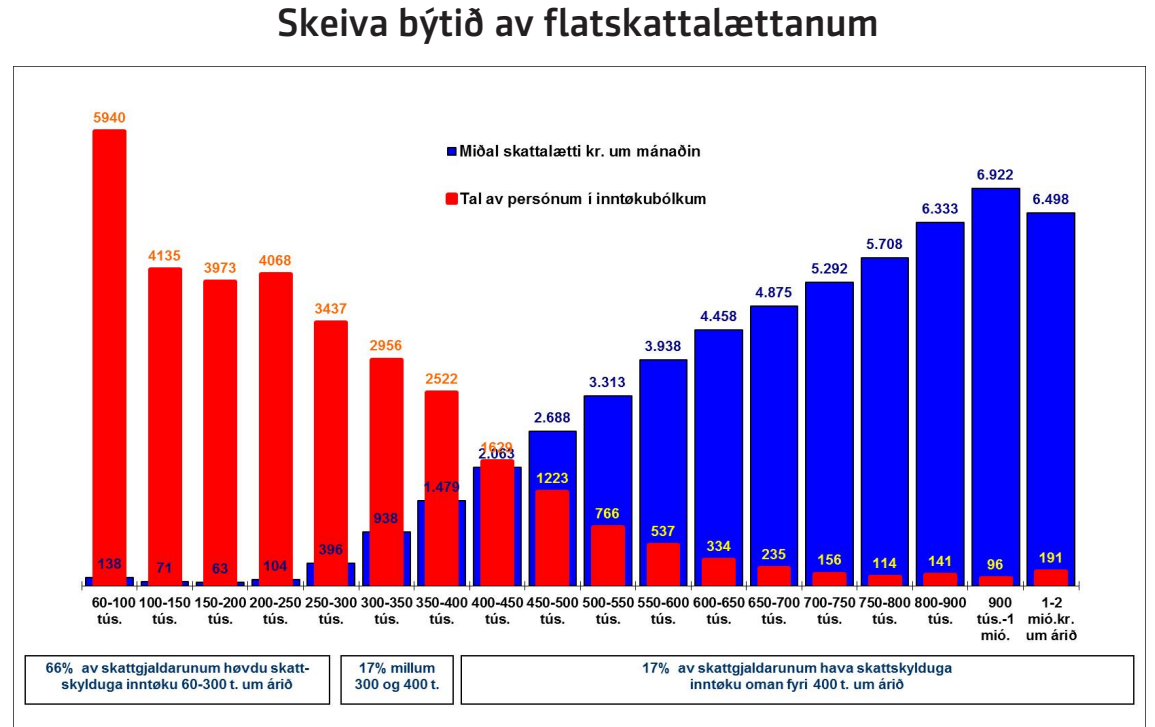
Meðan hálønt hava fingið upp í 7000 kr. mánaðarlaga í skattalætta, so hava fólk við inntøku

á 300.000 kr. og minni lítlan og ongan skattalætta fingið. Verður hædd samstundis tikin fyri, at samgongan - sum part av flat-skattalættanum – hevur sent øllum føroyingum eina søguliga stóra pensjónsskattarokning, við at hækka pensjónsskattin úr 35% upp í 40% frá fyrstu krónu, so eru tað í veruleikanum bert hægri inntøkurnar, ið hava fingið gagn av sokallaða flatskattinum. Og tey lágløntu hava í veruleikanum verið við til at figgja ein skattalætta, ið tey ongan lut fingið. Ófatiligt.

Neyðugt er at lækka skattin hjá lág- og miðalløntum – í samstarvi við kommunurnar. Harvið gerst skattastigin eisini meira stigvaksandi – tvs. at láglønt rinda lutfalsliga minni í skatti enn hálønt – uttan at skatturin hækkar fyri nakran.

Vøxtur og nýskipanir figgja skattalætta

Vit vilja fremja ein politikk, ið skapar framburð, vøxtur og bjartar framtíðarvónir. Hetta vil geva øktar inntøkur til land og kommunur. Vit vilja eitt nú fáa fleiri frihandilssáttmálar og betri marknaðaratgongd, so vit kunnu virðisøkja okkara tilfeingi meira, og harvið økja inntøkurnar. Tað skal

Kelda: Hagstova Føroya, H.P.Strøm. Flatskattalættin til fólk við inntøku omanfyri 60.000 kr. árliga

gerast lættari at verða íverkseti, og eisini vilja vit fremja ein málrættaðan vinnupolitikk og eina fiskivinnunýskipan, ið fer at geva bæði vinnuni og samfelagnum eitt størri og meira burðardygt avkast. Hartil vil eitt javnari býti av virðum landsins og ein skattalætti til lág-

og miðallønt økja privatu nýtsluna, og geva avleiddar inntøkur til land og kommunur. Hetta gevur alt inntøkuvøxtur, ið partvist skal nýtast til at figgja ein skattalætta til lág- og miðallønt – og partvist skal nýtast til, at menna okkara samfelag, at rinda skuld og røkka

einum sjálvbjargnum og haldførum búskapi.

Latið okkum fara til verka sum skjótast. Hetta kunnu vit gera saman – við tínum stuðli 1. september.

Nýtt kvinnustríð

Í Føroyum hava vit eina undirstætt av kvinnum, sum hvønn dag stríðast fyri at fáa endarnar at røkka. Í javnstøðustríðnum seinastu árin hava hesar kvinnur verið yvirsæddar. Fokus hevur verið á at fáa javnstøðu millum kynini í nevndum og ráðum, og at kvinnur gerast leiðarar og politikarar. Alt gott um tað, men vit hava veruliga tørv á einum kvinnustríði, har tað snýr seg um at lyfta hesar kvinnur upp á eitt virðiligt livistøði.

Sonja J. Jógvansdóttir

valevni hjá Javnaðarflokkinum

Støðan hjá nógvum av hesum kvinnum er so álvarslig, at alneyðugt at gera nakað í stundini. Lív má blásast í eitt kvinnustríð, sum eisini er eitt stættastríð.

Vit síggja á inntøkubýtinum millum kynini og í tølum frá hagstovuni um fátækkraváða, at alt ov nógvar kvinnur eru illa fyri.

Tað sum eyðkennir tilveruna hjá hesum kvinnum er, at tær ofta eru stakar við børnum, hava lága inntøku, partiðarstørv, ofta dýrar bústaðir og at tær ikki verða nóg væl loftaðar av almennum skipanum, tá tær fáa sosialar trupulleikar av ymiskum slag. Høga kostnaðarstøðið leggur eisini stein oman á byrðu.

Hetta er ikki ein bráðliga ikomin støða – tvørturímóti – men vit kunnu ikki longur bara lata standa

til. Vit hava longi vitað at:

- Kvinnur forvinna munandi minnið enn menn
- Kvinnur eru í nógv størri vanda fyri at vera í fátækkraváða
- Kvinnur í burðardryggum aldri flyta í nógv størri mun av landinum ella koma ikki aftur eftir loknan lestur

Vit skulu ikki billa okkum inn, at tað er av tilvild, at støðan hjá hesum kvinnum er sum hon er. Støðan er soleiðis, tí vit antin hava tikið politiskar avgerðir, sum ikki gagna hesum kvinnum, ella tí vit ikki vilja viðurkenna trupulleikan, og tí onki gera.

Hvat kann gerast?

Tað ber væl til at betra um umstøðurnar hjá hesum kvinnum. Við málrættaðum politiskum átøkum kunnu vit skapa eitt samfelag, har eisini hesar kvinnur hava livilig kor.

- Tað almenna og kommunala skal broyta sín setanarpolitikk,

so kvinnur sum ynskja fulltíðarstørv fáa møguleika til tess. Almenni og kommunali setanarpolitikkurin er beinleiðis við til at skapa ein láglønarsætt av kvinnum, sum hava trupult við at lívbjarga sær, tí tey fáa ikki fulltíðarstørv og tey rættindi, sum fylgja við einum fulltíðarstarvi. Dømi um hetta er hjálparfólk og pedagogar á dagstovnum, sjúkrarøktarfrøðingar og heilsuhjálparar og starvsfólk innan heimarøktina.

- Barsilsskipanin má fáa minsta-mark fyri útgjaldi, so kvinnur við nýfðingum ikki enda í djúpum fátækradømi. Eftirløn skal leggjast omaná útgjaldið og ikki sum nú takast av upphæddini kvinnan hevur rætt til. Barnburðarfarloyvi skal viðkast til útgjald í 1 ár.
- Langtíðar arbeiðsleys mugu fáa møguleika til útbúgving og førleikamenning undir serligari skipan við vaksnamannalæru. Tilkomnar kvinnur sum gerast

arbeiðsleysar, hava ógvuliga trupult at fóta sær aftur á arbeiðsmarknaðinum.

- Serligt barnaskoyti skal latast lágløntum. Stakar kvinnur við børnum eru ógvuliga figgjarliga sperdar og hava trupult við at lívbjarga sær og børnunum. Tí skal eitt serligt barnaskoytið latast teimum, sum ger at tær og børnini verða lyft upp um fátækramarki.
- Fleiri almenn lærupláss mugu málrættast til kvinnur úti um alt landið. Í þortum av landinum eru næstan øll nýggj størv og lærupláss málrættaði til mannfólk. Hetta má broytast. Gerast mugu nøkur málrættaði arbeiðsmarknaðarlig átøk til kvinnur serliga í Suðuroynni og Sandoyinni, har fá størv eru til kvinnur.
- Bústaðarstuðul skal málrættast til láglønt, sum ikki hava møguleika at keypa sær eitt býli og harvið fáa rentustuðul.
- Skipast mugu fleiri útbúgvingar

í Føroyum, sum eru málrættaðar til kvinnur, og karmarnir kring lesandi familjuna mugu betrast. Kvinnur mugu fáa møguleika at útbúgva seg burtúr figgjarliga truplu støðuni tær eru í.

Javnstøðustríðið

Javnstøðustríðið í Føroyum má viðkast.

Tær 2600 kvinnurnar í fátækkraváða hava tørv á, at vit nú eisini síggja tær og taka teirra stríð í álvara. Nýggja kvinnustríðið er meira enn nakað annað eitt stættastríð.

Týsdagin 1. september kunnu tit velja, hvat fyri samfelag vit vilja liva í, og hvussu framtíðin hjá hesum 2600 kvinnum skal verða. Hjá mær er ongin ivi. Eg velji einar Føroyar, har allar kvinnur hava somu møguleika at skapa sær tað lív tær ynskja sær.